

doc. JUDr. Vilém Knoll, Ph.D.
katedra právních dějin

Posudek na diplomovou práci

Daniel Šiška, *Dachauské procesy*, Plzeň 2024, 75 s.

Předloženou práci diplomant rozdělil do čtyř kapitol, které doplňuje úvod, závěr, anglické resumé, seznam použitých zdrojů a seznam zkratk. Jednotlivé kapitoly jsou pak dále přehledně členěny na podkapitoly při využití celkově až třístupňové struktury. V první kapitole je stručně představen vývoj nacistických koncentračních táborů, respektive konkrétně koncentračního tábora v Dachau od jeho vzniku až po osvobození. Další kapitola je pak věnována organizaci a standardům¹ vojenských soudů americké armády, přičemž je představen vývoj pohledu na válečné zločiny v průběhu 2. světové války, role americké armády při jejich vyšetřování a shromažďování důkazů, program amerických vojenských soudů, druhy a organizace vojenského soudnictví americké armády, procedurální pravidla, která byla před nimi používána, a první pokusy o stíhání nacistických válečných zločinců americkými a britskými soudy. Tyto kapitoly osvětlují základní rámec realizace dachauských procesů. Těm je pak věnována následující třetí kapitola. V ní je představen začátek jejich realizace, provedena kategorizace těchto procesů, osvětleno fungování skupiny pro vyšetřování válečných zločinů a následně jsou představeny základní případy, které měly vliv na postup v případech následujících, zejména pak samotný proces týkající se přímo koncentračního tábora v Dachau, vedle kterého je pojednán také proces týkající se tzv. Malmédského masakru. Pozornost je věnována i problematice důkazních prostředků v

dachauských procesech používaných. Závěrečná čtvrtá kapitola je věnována reakci veřejnosti (ale i politiků) na americký program stíhání válečných zločinů jak v USA, tak i v Německu, jeho ovlivnění poválečným politickým vývojem. Je provedeno i stručné srovnání dachauských procesů dalšími tzv. zónovými procesy a dopad těchto procesů na vývoj mezinárodního práva.

Užitá struktura práce je logická, odpovídá zvolenému tématu a je v souladu se schválenými zásadami pro vypracování. Po obsahové stránce je práce poměrně popisná. Její (až v závěru) uvedený ambiciózní cíl, kterým bylo komplexní zhodnocení dachauských procesů z historického pohledu prostřednictvím jejich detailního popisu z teoretického pohledu i prostřednictvím praktických analýz (s. 70), nebyl přes veškerou snahu zcela naplněn. Přesto práce přináší relativně ucelený vhled do pojednávané problematiky a v zásadě naplňuje naopak v úvodu uvedený hlavní cíl, kterým má být poskytnutí uceleného zpracování dachauských procesů v jejich celkovém kontextu společně s bližším rozbohem amerického vojenského soudnictví (s. 2).

Po jazykové stránce je práce celkem dobrým slohem, ale s určitým množstvím chyb, které by bylo jistě možno odstranit v řádné provedené jazykové korektuře. Objevují se zde tak různé překlady, slova navíc (např. s. 42), špatné skloňování či

2

pravopisné chyby. Místy se projevuje i problém s překladem z cizojazyčných zdrojů, kdy to však zejména v případě některých pojmů může být dáno i komplikovaností jeho přenesení do českého prostředí. Občas se však objevují i problémy s terminologií českou – například by bylo vhodnější hovořit o zvolení (strategie) obhajoby, než o jejím poskytnutí (s. 53). Z drobností lze zmínit například to, že jméno známého amerického senátora – Joseph R. McCarthy – je psáno velmi různě, a to obvykle chybně (např. 62, 63). Někdy však určitá nepozornost a následná absence korektury vede k zavádějícím sdělením – i když je v tomto případě jasně identifikovatelné – nemocnice v Hadamaru totiž jistě v letech 1939 až 1940 nesloužila jako psychiatrická léčebna a vojenská nemocnice americké armády (jak je uvedeno na s. 42).

Rozsah v práci užitého poznámkového aparátu se zdá relativně standardní – 145 poznámek pod čarou v průběhu 69 stran vlastního textu. Na v práci užitě zdroje – prameny i literaturu – je v textu průběžně odkazováno. Poznámkový aparát však měl být jistě hustší. Na více místech práce se lze setkat s tím, že odkaz na zdroj je uveden až po několika odstavcích, ač byl využit evidentně i těch odstavcích, u kterých není uveden. To je nepřehledné a poměrně nevhodné. Příkladem může být třeba citace z paměti velitele pruského Gestapa Rudolfa Diesela (s. 4–5), u níž postrádáme zdroj, kterým je pravděpodobně až o odstavec dále citovaná práce Stanislava Zámečnicka.

Práce je založena zejména na publikacích Tomaze Jardina, Stevena Lancastera a Jana Beránka, diplomant však vedle nich používal i řadu dalších zdrojů, včetně například Law Reports of Trial of War Criminals. Občasné použití v zásadě primárních cizojazyčných zdrojů je třeba hodnotit kladně, i když v případě zpracovávaného tématu by je ostatně nebylo možno pominout. Zdroje dostupné vzdáleným přístupem například v Kongresové knihovně či primární zdroje publikované k pojednávaným procesům na Jewish Virtual Library – ač je diplomant zná a z části i užívá – bylo jistě možno vytěžit více. Členění použitých zdrojů v závěru práce je zbytečně složité, ale lze se v něm orientovat. V případech, kdy byl zdroj získán na internetu, je obvykle použitá forma citace neúplná – postrádáme minimálně informaci o datu navštívení příslušné webové stránky a v případě článků někdy dokonce chybí bližší identifikace časopisu.

3

Pokud jde o kontrolu plagiátorství kvalifikačních prací, tak na základě dat poskytnutých systémem Theses byla zjištěna nejvyšší míra podobnosti ve výši 7 % s disertační prací obhájenou v roce 2021 na PF UK, která není v práci citována. Je to dáno tím, že tato práce byla posléze pod stejným názvem publikována (J. Beránek, Procesy s nacistickými zločinci v okupačních zónách Německa a jejich vliv na československou retribuci. Praha 2022). Na tuto knihu pak diplomant ve své práci častěji odkazuje, takže lze předpokládat shodu s touto monografií. Například je na ní závislá zejména srovnávací kapitola 4.2 (s. 64–68), ve které je citována jako jediný zdroj).

Přes výše uvedené připomínky lze konstatovat, že práce odpovídá formálním požadavkům stanoveným pro diplomové práce, přičemž poskytuje relativně komplexní přehled pojednávané problematiky. Diplomant dodržel stanovenou osnovu a snažil se naplnit vytyčené cíle své práce. Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě a v případě její úspěšné obhajoby je práci možno hodnotit známkou dobře až velmi dobře.

Témata k obhajobě:

Důkazní prostředky využívané v Dachauských procesech.

Možnosti přezkumu rozsudku vojenské soudní komise.

Plzeň 6. května 2024